

so that we can perform it?"¹⁴ Rather, the matter is very near to you, in your mouth and in your heart, to perform it.

¹⁵ See — I have placed before you today life and good, and death and evil, ¹⁶ that which I command you today, to love HASHEM, your God, to walk in His ways, and to keep His commandments, His statutes, and His ordinances; and you will live and you will multiply, and HASHEM, your God, will bless you in the land to which you come, to take possession of it. ¹⁷ But if your heart will stray and you will not listen, and you are led astray, and you prostrate yourself to the gods of others and serve them, ¹⁸ I tell you today that you will surely be lost; you will not lengthen your days

וְנַעֲשֶׂנָה: כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד
בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ: שְׂבִיעִי וּמִפְטוּר
טו [רביעי] רָאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת־
הַחַיִּים וְאֶת־הַטּוֹב וְאֶת־הַמָּוֶת וְאֶת־
טז הָרָע: אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה הַיּוֹם לֵאמֹר
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִלְכֹת בְּדַרְכָּיו
וּלְשַׁמֵּר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו וּמִשְׁפָּטָיו
וְחַיִּית וּרְבִית וּבִרְכָּךְ יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ
בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר־אֲתָה בָּא־שָׁמָּה
יז לְרִשְׁתָּהּ: וְאִם־יִפְגַּע לְבָבְךָ וְלֹא
תִשְׁמָע וְנִדְחָה וְהִשְׁתַּחֲוִית לֵאלֹהִים
יח אֲחֵרִים וַעֲבַדְתָּם: הִגַּדְתִּי לָכֶם הַיּוֹם
כִּי אֶבֶד תֵּאבְדוּן לֹא־תֵאָרִיכוּ יָמִים

אונקלוס

וְנַעֲבֹדָה: יד אֲרִי קָרִיב לָךְ פְּתֻמָּא לְחָדָא בְּפוּמָךְ וּבִלְבָךְ לַמַּעֲבָדָה: טו חֲזִי דִיהִבִּית קְדָמָךְ יוֹמָא דִּין יָת חַיִּי וְיָת
טְבָתָא וְיָת מוֹתָא וְיָת בִּישָׁא: טז די אָנָא מִפְקָדָךְ יוֹמָא דִּין לְמַרְחָם יָת יִי אֱלֹהֶךָ לְמַהֲרָ בְּאֶרְצוֹ דִּתְקִנָּה קְדָמוּהִי
וּלְמַטָּר פְּקוּדוּהִי וְקִימוּהִי וְדִינוּהִי וְתִיחִי וְתִסְגִּי וְיִבְרַכְךָ יִי אֱלֹהֶךָ בְּאֶרְעָא דִּי אַתָּה עָלִיל לְתַמָּן לְמִיָּתָהּ: יז וְאִם יִפְגֵּי לְבָבְךָ
וְלֹא תִקְבֵּל וְתִסְעִי וְתִסְגוּר לְטַעֲנָה עִמָּמָא וְתִפְלָחוּן: יח חֲזִינִי לָכוֹן יוֹמָא דִּין אֲרִי מִיבֵר תִּיבְדוּן לֹא תוֹרְכוּן יוֹמָן

רש"י

(יד) כי קרוב אליך. המורה [ש]אחנה לך נכתב ובעל פה: (טו) ויח את החיים ואת הטוב. זה תלוי בזה, אם תעשה טוב הרי לך חיים, ואם תעשה רע הרי לך חיים, ואם תעשה רע הרי לך המוות. והכחז מפני

RASHI ELUCIDATED

התורה {ש} נתנה לכם בכתב ובעל פה. RATHER, [THE MATTER IS VERY] NEAR TO YOU. This refers to the Torah¹ {which} has been given to you in writing and orally.²

אם תעשה טוב — This depends upon that: — וְהָיָה לָךְ חַיִּים — If you will do good, — and if you will do evil, — and upon it depends, — וְהָיָה לָךְ חַיִּים — here you have good, — and upon it depends, — וְהָיָה לָךְ חַיִּים — here you have life;³ — וְהָיָה לָךְ חַיִּים — here you have life;⁴ — וְהָיָה לָךְ חַיִּים — here you have life;⁵

BUT IF YOUR HEART WILL STRAY, — וְהָיָה לָךְ חַיִּים — here you have evil;

YOU WILL SURELY BE LOST, — וְהָיָה לָךְ חַיִּים — here you have death.⁵

1. According to Rashi, "the matter" is the Torah in its entirety. It does not refer specifically to repentance, the subject of verse 8, as Ramban understands it (*Mesiach Ilmim*).

2. Earlier, verse 11 states, "it is not distant," rather than "it is not distant from you." We would have thus expected our verse to have said only "rather, the matter is very near," instead of "very near to you." But verse 11 referred to spatial distance, as is clear from the following verse, "It is not in the heavens." The phrase "to you" of our verse indicates that "near" is not meant here in a spatial sense. Rather, "near" in our verse means that the Torah can be internalized. By means of study of the Writ-

ten and Oral Torah, it is "in your mouth and your heart."

3. According to Yosef Daas, Rashi's comments to verses 15-18 are one long comment.

4. The verse appears to give four options from which one can choose: life, good, death, and evil. But if these were in fact four different options, Scripture should have paired life with its opposite, death, and goodness with its opposite, evil. Instead, the verse pairs life with goodness to indicate that they go hand in hand, as do death and evil; the Torah presents only two options, not four (*Minchas Yehudah; Sifsei Chachamim*).

5. This supports Rashi's point above that "life and good"

upon the land that you cross the Jordan to come there, to take possession of it.¹⁹ I call the heavens and the earth today to bear witness against you: I have placed life and death before you, blessing and curse; and you shall choose life, so that you will live,

על־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתָּה עֹבֵר אֶת־
יְהִירְדֵן לָבוֹא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ: הָעֵדוּתִי
בְּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה
וְהַקְלָלָה וּבַחֲרַתְּ בַּחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶה

אונקלוס

על ארצא די את עבר ית ירדנא למעל לתמן למירתה: יט אסדורית בכון יומא דין ית
שמאיא וית ארצא חיי ומוותא יהבית קדמך ברכון ולנטין ותתרגעי בחיי בדיל דחייחי

רש"י

בארץ שבראחי לשמש אחס, שמה שינתה מדה, שמה זרעם אותה
ולא למה, או שמה זרעם חטים והעלתה שעורים. ומה אלו, שנעשו
לא לשכר ולא להפסד, אם זוכין אין מקבלין שכר ואם חוטאים אין מקבלין
פורענות, לא שיהיו את מדה, אחס, שחם זכיתם תקבלו שכר ואם
חטאתם תקבלו פורענות, על אחת כמה וכמה (ספרי פסוק: ובהחרת
בחיים. אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים, כאדם האומר לבנו

יט) העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ. שהם
קיימים לעולם וכאשר תקרה אחס הרעה יהיו עדים שאני התריתי
בכם בכל זאת (ספרי האזינו פסוק: דבר אחר, העדותי בכם היום את
השמים וגו', אמר להם הקד"ה לישראל, הסתכלו בשמים שבראחי לשמש
אחס, שמה שיהיו את מדה, שמה לא טלה גלגל חמה מן המזרח והאיר
לכל העולם, כענין שנאמר ורח השמש וזה השמש (קהלת א'): הסתכלו

RASHI ELUCIDATED

19. I CALL THE HEAVENS AND THE EARTH TODAY TO BEAR WITNESS AGAINST YOU, — **for they last forever,** — **and when the evil will befall you,** — **that I warned you about all this.**¹

Alternatively, — “I call the heavens [and the earth] to bear witness [against you]” implies, — **the Holy One, Blessed is He, said to Israel, — “Take a look at the heavens which I created to serve you. Might they have deviated from their character? — Could it be that the circuit of the sun has not ascended from the east and given light to all the world, — like the matter which is said, — “The sun rises and the sun sets” — “Take a look at the earth which I created to serve you. Might it have deviated from its character? — Could it be that you have sown it and it did not produce plants? — Or might you have sown wheat and it yielded barley? — Now if these, which were made neither for reward nor for loss, that is, — if they are worthy they do not receive reward, — and if they sin they do not receive punishment, — you, — who if you are worthy you will receive reward, — and if you have sinned you will receive punishment, — how much more so that you should not deviate from the way you are meant to be.”**²

— **AND YOU SHALL CHOOSE LIFE. — I instruct you — that you should choose the portion of life,**³ — **like a person who says to his son,**⁴

are interdependent, as are “death and evil” (see *Gur Aryeh*).

1. *Sifrei, Haazinu* 306.

2. *Ecclesiastes* 1:5. The verse gives an example of a constant natural cycle.

3. Rashi's series of questions are all understood as: “Has such-and-such ever happened without a direct command from God?” (*Pardes Shammai*).

4. *Sifrei, Haazinu* 306. According to the alternative interpretation, “I call to bear witness” means “I use as

evidence.” It does not denote bearing witness in the strictest sense (*Be'er Mayim Chaim*).

5. In his comments to verse 15, Rashi has stated that gaining life depends upon doing good. We thus would have expected the verse to say “and you shall choose good.” Rashi explains that this is the intent of the verse. “And you shall choose life” means “you shall choose the portion upon which life depends,” i.e., good (*Be'er BaSadeh*).

6. Some editions read לְחַבְרֵי, “to his friend,” rather than לְבִנּוֹ, “to his son,” but see Rashi to *Psalms* 16:5.

you and your offspring — ²⁰ to love HASHEM, your God, to listen to His voice and to cleave to Him, for He is your life and the length of your days, to dwell upon the land that HASHEM swore to your forefathers, to Abraham, to Isaac, and to Jacob, to give them.

ב אַתָּה וְיִרְעָךָ: לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְעַע בְּקוֹלוֹ וּלְדַבְּקָה־בּוֹ כִּי
הוּא חַיֶּיךָ וְאֶרֶץ יְמֶיךָ לְשִׁבְתָּ
עַל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה
לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב
לָתֵת לָהֶם: פפפ

THE HAFTARAH FOR NITZAVIM APPEARS ON PAGE 413.

This Haftarah is always read for Nitzavim, even when Nitzavim and Vayeilech are read together.

אונקלוס

את ובניך: ב למרחם ית יי אלהך לקבלא למימרה ולאחזקא ברחלמה ארי הוא חייה
ואורכות יומיה למתב על ארעא די קיים יי לאברהם ליצחק וליעקב למתן להון:

רש"י

[כ"א לחזירו] בחר לך חלק יפה בנחלתי, ומעמידו על מנת חלקי וכופי אתה חומיך גורלי (תהלים טז:ה) הגחם
חלק היפה ואומר לו את זה ברור לך. ועל זה נאמר ה' ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך (ספרי ראה ג):

RASHI ELUCIDATED

— ומעמידו על חלק היפה — “Choose for yourself a nice portion in my estate,” — בחר לך חלק יפה בנחלתי — and he directs him to the nicest portion, — and says to him, לו — “Select this for yourself.” — Of this it says, — ועל זה נאמר — “HASHEM is my allotted portion — ה' מנת חלקי — You laid my hand — אתה תומיך גורלי” — and my cup; — and to say, — את זה קח לך — “Take this for yourself.”² — upon the good portion, — על גורל הטוב

1. Psalms 16:5; see Rashi there.

2. Sifrei Re'eh 53.